

Memo majandus- ja infotehnoloogiaministri 25.01.2024 käskkirja nr 11 „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala 2023. eelarveaastal kasutamata jäänud vahendite 2024. eelarveaastasse ülekandmine“ muutmise juurde

22.05.2024

Vastavalt riigieelarve seaduse § 59¹ tähendab riigieelarve vahendite ülekandmine nende kasutamise tähtaja pikendamist ühe eelarveaasta võrra. Riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 19.12.2019 määruse nr 112 „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“ § 11-13.

Käskkirjaga muudetakse majandus- ja infotehnoloogiaministri 25.01.2024 käskkirja nr 11 „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala 2023. eelarveaastal kasutamata jäänud vahendite 2024. eelarveaastasse ülekandmine“.

Käskkirja lisades näidatakse kulude suurenemine negatiivse märgiga ning kulude vähenemine positiivse märgiga.

Kasutatud lühendid:

CERN - Euroopa Tuumauuringute Keskus
EL – Euroopa Liit
ESA - Euroopa Kosmoseagentuur
EVK - Eesti Varude Keskuse AS
EVS – Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus
I(K)T – info- ja kommunikatsioonitehnoloogia
JuM - Justiitsministeerium
MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
OJK – Ohutusjuurdluse Keskus
RES – riigi eelarvestrateegia
RIA – Riigi Infosüsteemi Amet
RIKS – Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutus
RIT - Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus
RKAS – Riigi Kinnisvara Aktsiaselts
TI – Tööinspeksioon
TTJA – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
VV – Vabariigi Valitsus

MKM-i valitsemisala 2023. aasta piirmääraga vahendite eelarve tegevuskuludeks, investeringuteks ja finantseerimistehinguteks oli kokku 836,6 mln eurot (sh 176,5 mln 2022. aastast ülekantud vahendid). Eelarvet täideti kokku 660,1 mln euro ulatuses, kasutamata jäi 176,5 mln eurot. Sellest viiakse 2024. aastasse üle kokku 71,8 mln eurot, millest omakorda viidi erakorraliselt 2024. aasta jaanuaris juba üle 9,6 mln eurot.

Tagastame eelarve vahendeid kokku 104,7 mln euro ulatuses, sellest:

- 100,4 mln eurot ekslikult MKM-i 2023. aasta eelarvesse topelt kinnitatud vahendid kõrgete energiahindade kompenseerimiseks (tegelikult olid selleks vahendid ette nähtud CO² eelarvest);

- 3,7 mln 2022. aastast 2023. aastasse ülekantud, kuid kasutamata jäänud vahendid, sh 1,8 mln suurinvestori investeeringutoetus (eelarve objekti kood IN005001), 1,5 mln Metrosert AS-i aktsiakapitali sissemakse, 187,5 tuh eurot 2022. aasta lisaelarve vahendeid (objekti koodid IN002080 ja SE000080) ning 164,7 tuh eurot investeeringutoetus e-arvete toetusmeetmeks (objekti kood IN002000);
- VV reservidest eraldatud, kuid kasutamata jäänud vahendeid tagastatakse kokku 0,5 mln eurot, sh 154 tuh reisiparvlaev Estonia allveeuuringuteks (objekti kood SR070101), 0,3 mln IT vajaku kompenseerimiseks ja digiriigi kesketeks teenusteks eraldatud vahendid (objekti koodid SR070135, SR070162, SR07A064) ning 53 tuh UA sõjast tulenevate sanktsioonide kulud (objekti kood VR070194);
- 139 tuh eurot tagastatakse kasutamata jäänud RKAS-i kinnistute kulude eelarvest. Kõnealuseid vahendeid ei kanta 2024. aastasse üle, kuna järgmise perioodi eelarvesse on juba planeeritud kõik RKAS-i lepingutest tulenevad kohustused ning täiendavat eelarvet vaja ei ole.

MKMi valitsemisala tegevuskulude eelarve on 2023. aasta riigieelarve seaduses kinnitatud 6 tulemusvaldkonna ja 34 programmi tegevuse lõikes. Programmi tegevuste rohkust arvestades selgitatakse memos suuremaid ja olulisemaid tegevuskulude jääke (summasid alates 100 tuh eurost). Info investeeringute jääkide ülekandmise kohta on leitav memo lehekülgedelt 10-11.

Tegevuskulud

Valitsemisala piirmääraga tegevuskulude lõplik eelarve oli 2023. aastal 510,0 mln eurot, sellest 89,4 mln eurot olid 2022. aastast ülekantud vahendid. Eelarvet täideti 337,9 mln ulatuses, 2024. aastasse kantakse üle kokku 69,1 mln eurot ja tagastatakse 103,0 mln eurot.

Tulemusvaldkond **Energeetika**

Programm **Energeetika ja maavarad**

Programmi tegevus **Transpordikütuse korraldus ja kütusevarude säilitamine**

Programmi tegevuse eelarve kasutamata jäägist kantakse üle 4,7 mln eurot, mis koosneb EVK-le eraldatud sihtotstarbelistest vahenditest varude soetamiseks. Jääk on tekkinud seoses sellega, et osade varuliikide moodustamise tekkepõhised kulud nihkusid 2024. aastasse. Ka oli EVK-l võimalik kasutada 2022. aastast ülekantud vahendeid, mis vähendas koormust nende 2023. aasta eelarvele. Eesmärkide täitmist eelarve täies mahus kasutamata jätmise EVK hinnangul ei mõjutanud. Majandusaasta eesmärgid ja tegevuskavas kokkulepitud tegevused viidi ellu. 2024-2027 RESi koostamise protsessis lepitati kokku, et EVK 2024. aasta sihtotstarbelist toetust vähendatakse 2,5 mln euro võrra (ühekordne kärbe) ning EVK käesoleva aasta tegevusi (sh uusi tegevussuundi) rahastatakse 2023. aastast ülekantavast jäägist.

Seoses valitsemisalade tegevuse ümberkorraldamisega alates 01.07.2023 liikus EVK tegevus alates 2024. aastast energeetika ja maavarade programmist ettevõtluskeskkonna programmi. Seetõttu viiakse EVK sihtotstarbelise toetuse jääk üle tegevusse „Ettevõtluse arendamise soodustamine“.

Tulemusvaldkond *Heaolu*

Programm *Tööturuprogramm*

Programmi tegevus *Tööelu kvaliteedi arendamine*

Programmi tegevuse eelarve kasutamata jäägist kantakse üle 0,3 mln eurot, mis koosneb TI personalivahendite jäägist, mis moodustus 2023. aastal täitmata ametikohtade ja puudumiste arvelt ning majandamiskulude jäägist, mis tekkis hankelepingute täitmise lükkumisest 2024. aastasse. Jäägist kaetakse 2023. aastal sõlmitud hankelepingute kulud teenuste ja kaupade soetamiseks, mis teostatakse ja antakse üle 2024. aastal. Veel on ülekantavatest vahenditest kavandatud 2024. aastal ühekordsete kulude tegemine, sh järelvalveametnikele hädavajalike tööriiete ja isikukaitsevahendite soetamine ning majandamiskulude puudujäägi katmine - eeskätt teenuste, kaupade ja kütuse hinnatõusud. Väheses osas on vahendeid kavandatud teenistujatele täiendavate tööülesannete eest makstavate lisatasude ja ületunnitöö tasustamise kulude katteks. Arvestades TI väikest eelarve mahtu ja asjaolu, et majandamiskuludeks ei ole juba aastaid vahendeid juurde eraldatud, siis on ülekantav jääk hädavajalik eeskätt ühekordsete kulude ja hinnatõusude katmiseks, et tagada osutatavate teenuste toimimine.

Tulemusvaldkond *Infoühiskond*

Programm *Digiühiskond*

Programmi tegevus *Digiriigi arenguhüpped*

Programmi tegevuse eelarvest kantakse üle 0,9 mln eurot, millest 0,3 mln moodustavad MKM-i ja 0,6 mln RIA tegevuskulud.

MKM-i jääk sisaldab 0,2 mln euro ulatuses VV reservist IT vajaku kompenseerimiseks saadud vahendeid (objekti kood SR070077) ja 0,1 mln tegevuskulusid, mille peamine tekkepõhjus on ülisuur teenistujate liikumine digiriigi arengu osakonnas (vabatahtlik tööjõu volavus osakonnas oli 2023. aastal 39%). See toob kaasa viivitusi ja edasilükkumisi paljude tegevuste ning projektide elluviimises ja seeläbi ka rahaliste vahendite kasutamises. Kasutamata vahendid kanname üle, et 2024. aastal tegevustega jätkata.

RIA tegevuskulude jääk tekkis 2023. aastal kokku hoitud tööjõukulude arvelt, mida asutus planeerib kasutada 2024. aastal lisanduvate ametikohtade tööjõukulude, ületundide ja tulemustasude fondi katteks. Jääk sisaldab 0,4 mln euro ulatuses VV reservist IT vajaku kompenseerimiseks saadud vahendeid (objekti kood SR070077).

Programmi tegevus *Digiriigi alusbaasi kindlustamine*

Programmi tegevuse eelarvest kantakse üle 7,6 mln eurot, millest 2,3 mln moodustavad MKM-i, 3,9 mln RIT-i ja 1,4 mln RIA tegevuskulud.

Programmi tegevuse kasutamata jäägist tagastatakse 0,2 mln eurot VV reservist 2022. aastal IT vajaku kompenseerimiseks eraldatud vahendeid (objekti koodid SR070135 ja SR07A064), sest osade projektide algatamine võttis oodatust kauem aega ja vahendite kasutamise tähtaeg sai 2023. aasta lõpus läbi. Ka saadi mõningaid teenuseid algselt planeeritust soodsamalt ning kõiki vahendeid ei läinud vaja.

Suurima osa MKM-i tegevuskulude jäägist selles programmi tegevuses moodustavad VV reservist 2023. aastal IT vajaku kompenseerimiseks ja IKT jaotamata vahenditest eraldatud eelarve 1 mln eurot.

Sellest 0,4 mln on RIKS-ile eraldatud tegevus- ja investeeringutoetus turvalise mobiilside teenuse arendamiseks (objekti kood SR070077), mis jäi kasutamata, sest 2023. aasta oktoobris võeti kantslerite nõupidamisel vastu otsus, et vanal tehnoloogial põhinev olemasolev lahendus suletakse ning 2024. aastal lepitakse kokku uus lahendus. Kasutamata jäänud vahenditest soetab RIKS 2024. aastal seadmeid turvalise kõneside (lauatelefoni) toimepidevuse suurendamiseks ning täpsem ressursi vajadus selgub peale uut kantslerite nõupidamise otsust.

0,2 mln on MKM-i tegevuskulude jääk IT vajaku kompenseerimiseks (objekti kood SR070179), mis eraldati ministeeriumile VV reservist detsembris 2023. Vahendeid kasutatakse 2024. aastal asutuste andmeüksuste (*data office*) tegevuste ja rollide standardmudeli, andmeküpsuse hindamise mudeli ja riigi andmetervise monitooringu lahenduse loomiseks, MKM-i valitsemisala digipöörde käivitamiseks vajalike konsultatsioonide sisseostuks (nt MKM valitsemisala teenuste portfelli kokku panemiseks), digipädevuste arendamiseks piloodi läbiviimiseks valitsemisalas ning kompetentside kaardistamise analüüsivõimekuse tagamiseks.

0,4 mln on MKM-i tegevuskulude jääk IKT jaotamata vahendites (objekti kood SR07A185), mis eraldati ministeeriumile samuti detsembris 2023 ja mis sisaldab endas 2024. aasta sügisel toimuva konverentsi *Tallinn Digital Summit* korralduskulusid. Leping konverentsi korraldamiseks on sõlmitud Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskusega ning ettemakse neile tehtud.

Veel sisaldab MKM-i jääk RIKS-ile eraldatud investeeringutoetust satelliitside seadmete soetamiseks 0,6 mln euro ulatuses (objekti kood IN002000), mille esimene hange ebaõnnestus. Uus hange kuulutati välja detsembris 2023 ning kulude tegemine nihkus 2024. aastasse.

MKM-i tegevuskulude jäägist on 0,2 mln eurot RIKS-ile antud toetuse jääk turvalise satelliitside arendamiseks, mis jäi täies mahus kasutamata, sest seadmete esimene hange ebaõnnestus ning tegevused lükkusid 2024. aastasse. Tööjõu- ja majandamiskulud moodustavad MKM-i jäägist 0,5 mln, mille peamine tekkepõhjus on ülisuur teenistujate liikumine digiriigi arengu osakonnas (vabatahtlik tööjõu voolavus osakonnas oli 2023. aastal 39%). See toob kaasa viivitusi ja edasilükkumisi paljude tegevuste ning projektide elluviimises ja seeläbi ka rahaliste vahendite kasutamises. Kasutamata vahendid kanname üle, et 2024. aastal tegevustega jätkata.

RIT-i tegevuskulude ülekantav jääk on 3,9 mln eurot. Sellest 0,9 mln jäi kasutamata seoses riist- ja tarkvara hangete vaidlustuste ja tarneraskustega IT sektoris üldisemalt. Vahendid suunatakse 2024. aasta kohustuste finantseerimiseks (riistvara ja tarkvara rendid). Lisaks suunatakse vahendeid ka RIT-i teenuste infoturbe taseme tõstmiseks (litsentside soetamine, administreerimistööriistad, turbetestid). 0,5 mln eurot on VV reservist 2023. aastal riigimajade IKT seadmete soetuseks eraldatud vahendid (objekti kood SR070075). Riigimajade IKT seadmete sihtotstarbelised vahendid eraldati RIT-ile arvestusega, et neid kasutatakse 2023. ja 2024. aasta jooksul juba olemasolevate riigimajade igapäevaste IT alusteenuste finantseerimiseks kui ka samal perioodil ehitatavate uute riigimajade IT seadmete soetuseks. Seetõttu on tarvidus ka kogu nimetatud jääk 2024. aastasse üle kanda. 2023. aasta oktoobris VV reservist IT vajaku kompenseerimiseks eraldatud vahendite jääk summas 0,3 mln eurot kantakse üle, sest tegemist on sihtotstarbeliste vahenditega JuM-i valitsemisala riigisaladuse projekti (sisaldub arvutitöökohta teenuses) tegevuste jätkufinantseerimiseks (objekti kood SR070148). Projekt kestab kokku 4 aastat ja seetõttu on jääkide ülekandmine vajalik. 2023. aasta detsembris eraldati RIT-ile VV reservist 2,2 mln eurot IKT jaotamata vahendeid (objekti kood SR07A185) tehnoloogilise võla likvideerimiseks (elukaare lõpus olevad võrguseadmed ja videokonverentsi lahendus kohtuistungite pidamiseks). Kuna vahendid eraldati 2023. aasta viimastel päevadel, jäid mõistetavalt kõik tegevused 2024. aastasse. Jäägi ülekandmine on vajalik, sest vastasel korral on ohus kogu elektroonne kohtupidamine (st kohtuistungeid enam pidada ei saa) ja ka RIT-i klientide võrguühendused enam ei tööta.

RIA tegevuskulude jääk 1,4 mln eurot sisaldab litsentside eest tehtud ettemaksete periodiseeritud kulusid, mis kajastuvad tekkepõhiselt eelarve täitmisena litsentside kehtimise aastal (0,4 mln), 2023. aastal sõlmitud hankelepingutega võetud kohustused, mis tekivad 2024. aastal (sh ID tarkvara

pisiarendused ja hooldus (0,1 mln), e-ID testimised ja süstematiseerimised (0,2 mln), android valijarakenduse auditeerimislahenduse analüüs ja valimiste infosüsteemi VIS3 pilvevõimekuse loomine (0,1 mln)), Riigikantseleilt RIA eriprojektide osakonnale suunatud tööjõukulude eelarvet, kus tegevused jätkuvad 2024. aastal (0,1 mln) ning VV reservist IT vajaku kompenseerimiseks eraldatud 0,3 mln eurot (objekti koodid SR070077). 2023. aastal kokku hoitud tööjõukulude eelarvevahendeid on planeeritud kasutada 2024. aastal lisanduvate ametikohtade tööjõukulude, ületundide ja tulemustasude fondi katteks (0,2 mln). 2024. aasta eelarve planeerimisel on asutus arvestanud 2023. aastast kasutamata jäänud eelarve üle viimisega 2024. aastasse, vastasel juhul jäävad võetud kohustused täitmata.

Programmi tegevus *Riikliku küberturvalisuse juhtimine ja koordineerimine*

Programmi tegevuse eelarvest kantakse üle 0,3 mln eurot MKMi tegevuskuludeks, millest 0,2 mln moodustavad tööjõu- ja majandamiskulud. Jäägi peamine tekkepõhjus on ülisuur teenistujate liikumine riikliku küberturvalisuse osakonnas (vabatahtlik tööjõu voolavus osakonnas oli 2023. aastal 68%). See toob kaasa viivitusi ja edasilükkumisi paljude tegevuste ning projektide elluviimises ja seeläbi ka rahaliste vahendite kasutamises. Kasutamata vahendid kanname üle, et 2024. aastal tegevustega jätkata.

MKM-ile VV reservist eraldatud IT vajaku kompenseerimise vahendite eelarve (objekti kood SR070179) eraldati asutusele 2023. aasta detsembris eesmärgiga katta Küberjulgeoleku Nõukoguga seotud kulusid. Vahenditest kasutati ära 36 tuh eurot ning jääk summas 0,1 mln eurot kantakse üle, et nimetatud tegevustega jätkata.

Programmi tegevus *Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine*

Programmi tegevuse eelarvest kantakse üle 300 tuh eurot, millest 50 tuh eurot moodustavad MKMi ja 250 tuh eurot RIA tegevuskulud.

RIA tegevuskulude jääk tekkis 2023. aastal kokku hoitud tööjõukulude arvelt ja neid planeeritakse kasutada 2024. aastal lisanduvate ametikohtade tööjõukulude, ületundide ja tulemustasude fondi katteks.

Programmi tegevus *Küberturvalisuse tagamine*

Programmi tegevuse eelarve kasutamata jääk on 1,9 mln eurot, mis koosneb peamiselt RIA tegevuskuludest.

RIA jäägist 1,8 mln eurot moodustavad litsentside eest tehtud ettemaksete periodiseeritud kulud, mis kajastuvad tekkepõhiselt eelarve täitmisena litsentside kehtimise aastal (1,6 mln) ning vahendid RIA 3-osalise küberreservi 2024. aasta tegevusteks puudujääva osa katmiseks (0,2 mln).

Veel sisaldab programmi tegevuse jääk 39 tuh eurot TTJA tegevuskulude jääki, mis eraldati asutusele VV reservist üleriigilise tähtsusega digiriigi ja küberturvalisuse lisategevuste katteks (raadiosageduste monitooringu küberturvalisuse tõstmine, objekti koodid SR070077). Vahendid jäid täies ulatuses kasutamata hangete viibimise ning tegevuste edasilükkumise tõttu. Jääki kasutatakse 2024. aastal tööjõukulude katmiseks - teenistujate ülekoormust leevendatakse ajutiste võlaõiguslike lepingute kaudu. Samuti asutuse toimepidevuse tõstmisega kaasnevateks kuludeks.

Programmi tegevus Õigusruumi tagamine

Digiühiskonna programmi õigusruumi tagamise tegevuse eelarve ülekantav jääk on 1,7 mln eurot, mille moodustavad 0,5 mln euro ulatuses MKMi ja 1,2 mln euro ulatuses TTJA tegevuskulude jäägid.

MKMi tegevuskulude jääk koosneb peamiselt side-ettevõtjatele makstavatest sidevõrgule juurdepääsu tagamiseks vajalike investeeringute hüvitamise toetustest (0,4 mln, konto 600), mis tekkis, kuna ettevõtjate poolt tehtud investeeringute maht osutus eelarvesse prognoositust väiksemaks. Jääki kasutame 2024. aastal samal eesmärgil.

TTJA õigusruumi tagamise programmi tegevuse eelarve jäägist moodustab viimase miili kogukonna meetme investeeringutoetus 0,8 mln eurot (objekti kood IN070099). Tegemist on toetusmeetmega MTÜ-dele, mille eelarve on 100% ulatuses toetuse taotluste rahuldamise otsustega kaetud. Projekti kulude abikõlblikkuse perioodi kestus on maksimaalselt 24 kuud ja lõpeb toetuse saajatele hiljemalt 08.06.2025. Sellest tulenevalt asutus ei välista, et 2025-2028 RESi koostamise protsessis tuleb esitada taotlus kõnealuse eelarve osalise aastate vahelise ümbertõstmise kohta.

Veel jäi TTJA-l samas programmi tegevuses kasutamata tegevuskulusid 0,4 mln euro ulatuses. Vabad vahendid tekkisid, sest 2023. aastal oli asutuses tööjõu vabatahtlik volavus 17% (lahkus 24 töötajat), luhtus 13 värbamiskonkurssi ning 8 töötajat lahkus katseajal, mistõttu tuli korraldada uued konkursid. Jääki kasutatakse 2024. aastal tulemusjuhtimise täiustamiseks, teenistujate ülekoormuse leevendamiseks ajutiste võlaõiguslike lepingute sõlmimise kaudu, sidevaldkonna kriiside lahendamiseks tulenevate lisatasude maksmiseks (merekablate lõhkumised, tormid, GPS häired) ning tööjõu volavuse leevendamiseks. Ka hangete luhtumine, lepingute täitmise edasilükkumine ja tarnete viibimine nihutasid majandamiskulude kandumist käesolevasse eelarveaastasse (kolimis- ja paigaldustööd ning ümberehitus). 2024. aastal on asutus kohustatud korraldama 3 rahvusvahelist üritust Eestis (Euroopa Liidu rotatsiooni korras), lõpule tuleb viia monitooringuajaamade ehitus ja kolimine koos väikeseadmete soetamisega (antennipõõrajad ning mõõtefiltrid järelevalve teostamiseks, mis aitavad võõraid signaale elimineerida). Lisandub ühekordne monitooringusõiduki ümberehituse kulu, analüüsi tellimine sidevaldkonnas jõustuvast märkimisväärse turujõuga ettevõtete kuluarvestussüsteemi muudatustest ning lennunavigatsiooni mõjude uuring. Veel lisanduvad kulud GPS monitooringuajaamade elektri toimepidavuse tagamiseks vajalike kaasaskantavate akujaamade soetamiseks ning GPS häirete tiimi ja tehnika võimestamiseks. TTJA on 2024. aasta eelarvet koostades arvestanud vahendite ülekandmise võimalusega ning osaliselt on kulutused juba tehtud. Kui vahendeid üle kanda ei saa:

1. kannatab riikliku olukorrapildi pakkumine sideteenuste valdkonnas. Väheneb võimekus anda ülevaadet, milline on olukord Eesti raadiosagedusspektris (näiteks GPS olukord Eesti territooriumil või mis toimub Eesti piirialades mobiilsidega);
2. kannatab TTJA teenuste pakkumise toimepidevus - väheneb ameti võimekus pakkuda teenuseid kriisiolukorras elektri- ja sideühendusteta.

Tulemusvaldkond Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus

Programm Teadmussiirde programm

Programmi tegevus Ettevõtete innovatsiooni-, digi- ja rohepöörde soodustamine

Programmi tegevuse eelarves kajastatakse vahendeid teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooni edendamiseks. Selleks on käivitatud nii EISi poolt rakendatavad toetusskeemid, kui ka antakse lepingute alusel tegevus- ja investeeringutoetusi asutustele ja organisatsioonidele. 2024. aastasse ülekantav jääk on 36,5 mln eurot, sh 35,9 mln MKMi ja 0,6 mln RIA tegevuskulud.

MKMi kulude jäägi peamised tekkepõhjused on:

- tulenevalt riigiabi loa menetluse pikenemisest alustati Euroopa strateegiliste väärtusahelate (IPCEI) vesiniku valdkonna projektidega finantseerimisega (kogumahus 10 mln eurot) 2023. aasta alguses. Eelarve on kolme projekti kohustustega kaetud ja võetakse kasutusele, 2024. aastal on planeeritud väljamakseid 6,698 mln eurot;
- ettevõtete rakendusuuringu ja eksperimentaalarenduse toetusmeetme kulude mahud on olnud prognoositust madalamad, kuna projektide elluviimiseks on ette nähtud 36 kuud ning väljamaksed suurenevad tegevuste elluviimise teisel ja kolmandal aastal (ettevõtete rakendusuuringu ja eksperimentaalarenduse toetusmeetme otsustusmaht 2023. aastal oli 23,2 mln eurot);
- viibinud on Euroopa Horisont partnerlustes osalevatele projektidele Eesti poolsed väljamaksed. Kuna tegemist on taotlusvoorudega, mis hõlmavad mitme ettevõtte koostööd ning projektide rahastamise üle otsustab Euroopa Komisjon, siis on kulude tekkimise aja prognoosimine olnud raskendatud;
- mitmete toetumete nagu Süvatehnoloogia iduettevõtjate äriarenduse toetusmeede ja Üliõpilaste inseneri valdkonna arendusprojektide toetamine 2023. aastal läbiviidud taotlusvoorudest rahastatud projektide väljamaksed on lükkunud 2024. aastasse;
- samuti viibis CERN-iga liitumine ja seetõttu lükkub aastasse 2024 ka täisliikmeks saamisega kaasnev ühekordne liitumistasu (hinnanguliselt 2,5 mln eurot).

Programmi tegevuse jäägi hulgas on ka 0,3 mln eurot valitsemisala rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksude vahendeid (objekti kood SE000003), millega kaetakse 2024. aastal ESA ja CERN-i liikmemaksude kasve. Liikmemaksude jäägi suurus sõltub jooksva aasta valuutakurssidest ning maksude arvutamise alustest (näit Eesti riigi SKT suurus vms).

RIA tegevuskulude jääk 0,6 mln eurot koosneb 2023. aastal alanud Euroopa küberkompetentsikeskuse Eesti koordinatsioonikeskuse jätkusuutlikkuse tagamise vahenditest. Kuna tegevused jätkuvad ka 2024. aastal ja kompetentsikeskust rahastatakse EL toetusest, mille kasutamisel on nõutud Eesti riigi poolne 50% omaosalus, siis on vajadus jäägi ülekandmise järele ning asutus on oma 2024. aasta eelarve planeerimisel arvestanud 2023. aastast kasutamata jäänud eelarve üle toomisega järgmisesse aastasse.

Programmi tegevus *Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine*

Programmi tegevuse eelarve kasutamata jääk on 0,1 mln eurot ja koosneb MKMi tegevuskuludest. Jääk tekkis, sest osad kulud osutusid planeeritust odavamaks. Vahendite kasutamist jätkatakse 2024. aastal samal otstarbel.

Programm *Ehitus*

Programmi tegevus *Ehitatud keskkonna ja ehitusvaldkonna kvaliteedi arendamine*

Programmi tegevuse „Ehitatud keskkonna ja ehitusvaldkonna kvaliteedi arendamine“ eelarve kasutamata jääk on 0,2 mln eurot ja koosneb TTJA tegevuskuludest.

TTJA tegevuskulude jääk tekkis ajutiselt täitmata ametikohtade arvelt (tööjõu vabatahtlik volavus oli asutuses eelmisel aastal 17%, töölt lahkus 24 teenistujat) ning osaliselt edasilükkunud hangete tõttu. Tööjõukulude jääki kasutatakse 2024. aastal tulemusjuhtimise täiustamiseks organisatsioonis, teenistujate ülekoormuse leevendamiseks ajutiste võlaõiguslike lepingute sõlmimise kaudu, valdkonnas kriiside lahendamise tulenevate lisatasude maksmiseks ning tööjõu volavuse leevendamiseks. Majandamiskulude jäägist kaetakse 2024. aastasse nihkunud tegevuste kulusid.

Seoses valitsemisalade tegevuse ümberkorraldamisega alates 01.07.2023 liikusid TTJA ehituse programmi tegevuse „Ehitatud keskkonna ja ehitusvaldkonna kvaliteedi arendamine“ alla kuulunud

teenused alates 2024. aastast ettevõtluskeskkonna programmi. Seetõttu viiakse kõnealune TTJA tegevuskulude jääk üle tegevusse „Ettevõtluse arendamise soodustamine“.

Programm Ettevõtluskeskkond

Programmi tegevus Ettevõtluse arendamise soodustamine

Programmi tegevuse eelarve ülekantav jääk on 2,9 mln eurot, millest MKMi osa moodustab 2,23 mln ja TTJA tegevuskulud 0,64 mln.

MKMi eelarve jääk koosneb peamiselt EISile eraldatud tegevustoetusest e-residentsuse ja Work-In-Estonia riiklike programmide elluviimiseks. e-residentsuse programmi jääk summas 1,0 mln eurot on tekkinud seoses äriarenduse eelarvest kavandatud turu-uuringutega, mis algasid planeeritust hiljem, kuna hanke tulemusel leitud hankepartneril võttis vastavate kontaktide kogumine oodatust rohkem aega ja tegevuste raskusosa jääb seetõttu 2024. aastasse (Ukraina, Ühendkuningriigid, osa Hispaaniast). Lisapõhjuseks jäägi tekkimises on väljastuskohtade vähendamise ja konsulaarmissioonide kokkulepetega seonduv, mis ei võimaldanud meeskonnal turundus- ja müügitegevusi teostada eelnevalt planeeritud mahus (mõjutades ka tulemust). Jäägi ülekandmine on vajalik, kuna planeeritud tegevused on edasi lükatud, mitte ära jäetud. Järjest suurem surve on sihtfinantseeringute tegemiseks ning EIS on arvestanud jäägi toel finantseerida väljastuskohtade asendamiseks teostatavaid konsulaarmissioone PPA sihtfinantseeringuna. Lisaks vajatakse jäägi ülekandmist, et hoida eelarvet kaugtuvastusprojekti finantseeringuks, mis 2024. aasta lõpus on ligi 1 mln eurot.

Jäägi tekkepõhjused Work-In-Estonia programmis summas 0,8 mln eurot on seotud turundus- jm tegevuste edasi lükkamisega, kuna 2023. aastal tööpakkumiste hulk tööandjate poolt vähenes ca poole võrra ja välisalentide sissevool oli aeglustunud. 2024. aastal näeme olukorra paranemise märke ning selleks, et püsida teadlikkuse ja atraktiivsusega konkurentsis, peab EIS jäägi suunama taas turundustegevustesse, et täita Work-In-Estonia programmi arengukava eesmärged.

0,1 mln euro suurune tegevustoetuse jääk jäi ka EVS-ile uue veebilehe väljatöötamiseks eraldatud vahenditest, kuna arendustööde valmimine lükkus 2024. aastasse ning Euroopa Akrediteerimiskoostöö Organisatsiooni vastastikuse hindamisega seotud kuludeks antud toetusest.

MKM-i tööjõu- ja majandamiskulude jääk moodustab programmi tegevuse ülekantavatest vahenditest 0,3 mln, mille peamine tekkepõhjus on väga suur teenistujate liikumine ettevõtluse osakonnas (vabatahtlik tööjõu voolavus osakonnas oli 2023. aastal 17%). See toob kaasa viivitusi ja edasilükkumisi paljude tegevuste ning projektide elluviimises ja seeläbi ka rahaliste vahendite kasutamises. Kasutamata vahendid kanname üle, et 2024. aastal tegevustega jätkata.

TTJA tegevuskulude jäägi 0,6 mln eurot tekkepõhjuseks on peamiselt ajutiselt täitmata ametikohad ning hangete ja kulude edasilükkumine 2024. aastasse. Asutus jätab jooksva aastal VV reservist välja küsimata sinna 2024-2027 RES-i koostamise raames kinnitatud uutest kehtima hakkavatest õigusaktidest tulenevad personalikulud (digiteenuste määrus, rahvusvahelise sanktsiooni seadus, väärismetalltoodete seadus, riigilõivuseadus ja seadme ohutuse seaduse muutmise seadus) ning katab need kulud 2024. aastasse üle toodavate vahendite arvelt. Veel kasutatakse jääke välisinvesteeringute usaldusvärsuse hindamiseks ja EL sanktsioonide jõustamiseks ettevõtete omanike tuvastamise kasutuslitsentsi ORBIS tellimiseks ning järelevalve infosüsteemi jooksvateks pisiarendustöödeks. Jääk sisaldab ka reaalarajamajanduse (teadus- ja arendustegevus) vahendeid, millest osa tegevustest kandus 2024. aastasse. Suurenenud on tarbijavahenduste komisjoni menetluste arv (+1300 avaldust aastas), mille tõttu värvati lisajurist ja suurendati vaidlustuskomisjoni liikmete arvu. Vajalik on kommunikatsioonitehnika soetamine, jätkatakse programmiüleste tegevustega (teenuste arendus, sõidukipargi vähendamine ja uuendamine) ning tegevustega asutuse toimepidevuse tõstmiseks.

Alates 2024. aastast muudeti programmi tegevuse koodi, uus kood on TIEK0104. Tegevuse nimetus jäi samaks.

Programmi tegevus *Ettevõtete konkurentsivõime ja ekspordi edendamine*

Programmi tegevuse eelarve jääk on kokku 7,2 mln eurot, millest peamise osa moodustavad EIS-ile eraldatud tegevustoetused riiklike programmide elluviimiseks. Suurimad jäägid tekkisid turismivaldkonna programmis ja toetusmeetmetes:

- 1,3 mln eurot turismi arenduse ja nõudluse suurendamise ning turismi sihtfinantseeringute programmides seetõttu, et 2023. aastal võetud kohustused ei jõudnud sama aasta sees veel väljamakseteks (turismi digimentorluse ja digitaliseerimise kaardi teenus, Eesti kui turismisihtkoha kampaaniad välisturgudel ja kommunikatsiooni eriprojekt, välisküllastajate piiriuuring). Jäägi ülekandmine 2024. aastasse on vajalik, et võetud kohustused saaks täidetud. 2024. aasta märtsi seisuga oli võetud kohustusi tasutud 0,2 mln ulatuses ja lepingutega kaetud 0,4 mln eurot. Veel mõjutas vahendite täies mahus kasutamata jäämist 2023. aastal käivitatud konverentside korraldusõiguse taotlemise programm, mis ei olnud avatud terve aasta - tegemist on uue teenusega, mille käivitamine võtab aega. Jäägi üle viimine 2024. aastasse on vajalik, et uus teenus saaks sisse töötatud ning Eestisse tuleks rohkem rahvusvahelisi konverentse ja nendega kaasnevat eksporditulu. Lepingutega on kaetud 0,1 mln eurot;
- suurkontsertide sihtfinantseerimise programmis jäi 1,0 mln eurot kasutamata, sest suurkontsertide korraldajate võimekus neid korraldada ning selleks kaasrahastust taotleda on pandeemiajärgsel ajal taastunud loodetust aeglasemalt, toetust on taotletud planeeritust vähem. Jäägi ülekandmine on vajalik, sest EIS näeb, et kontserdikorraldajate võimekus taas suukontserte Eestisse tuua on kasvamas ning huvi toetuse vastu on suur. Keskmiselt toob üks selline suurkontsert Eestisse üle 0,5 mln euro maksutulu, seega piisav vahendite olemasolu 2024. aastal on väga vajalik, et riiki saaks tuua suukontserte, mis aitavad elavdada Eesti majandust ja kasvatada eksporditulu. Taotlusvoor on jätkuvalt avatud ja potentsiaalseid kohustusi rahastatud projektide osas on üles võetud 0,9 mln ulatuses;
- 2,0 mln eurot turismisihtkohtade juhtimisorganisatsioonide sihtfinantseerimise vahendeid jäi tekkepõhiselt kasutamata, sest regionaalsetele turismisihtkohtadele tehti ettemakseid, mis ei ole veel 2023. aastal kuludesse kantud. Seetõttu taotletakse ka jäägi üle kandmist. Lepingutega on kaetud 1,7 mln eurot;
- turismisektori digilahendustega liitumistoetuse kasutamata jääk on 1,9 mln eurot. Tegemist on uue, alles 2023. aasta novembris avatud taotlusvooriga, mille käivitamine sõltus EL struktuurivahenditest rahastatud kesksete digilahenduste meetme arenduste valmimisest. Viie kuuga alates toetusmeetme avamisest on rahastusotsuseid tehtud üle 0,4 mln euro. Jäägi ülekandmine on vajalik, et katta juba võetud kohustusi ning kuna taotlusvoor on avatud, võetakse uusi kohustusi jooksvalt juurde.

Programmi tegevus *Tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute soodustamine*

Programmi tegevuse eelarvest jäi kasutamata kokku 3,9 mln eurot, mis koosneb EIS-ile eraldatud riiklike programmide jääkidest:

- 2,5 mln eurot on suurinvestori investeeringutoetus (objekti kood IN005001), mis jäi täies mahus kasutamata, kuna meetmes oli vahepeal tulenevalt kriisidest seisak ja uusi projekte rahastamiseks ei esitatud. Praeguseks on EIS rahastanud 3 projekti ja seisuga 26.03.2024 on kohustustega kaetud 4,78 mln eurot ehk edaspidi nii suures mahus jääke ei jää. 2 rahastusotsust on tehtud viimase kuu aja sees (Magnetic MRO AS ja Inission Tallinn OÜ) ja on märgata ettevõtete huvi kasvu. Kulude teket on keeruline prognoosida, sest see sõltub, kui kiiresti jõuavad ettevõtted oma projektid ellu viia. EIS hindab, et väga tõenäoliselt tehakse suuremad investeeringud pigem projektide elluviimise teisel ja kolmandal aastal;

- 1,4 mln eurot jäi välisinvesteeringute kaasamise programmis kasutamata, sest tingituna COVID perioodist ja Ukraina sõjast vähendas EIS nimetatud tegevuste mahtu. Tänapäevaks on tegevuste mahud taastunud. Just VV poolt tõusnud ootuste tõttu välisinvesteeringute Eestisse toomiseks ja energia- ja kapitalimahukate investeerimisprojektide riiki meelitamiseks kasutab EIS tekkinud eelarve jääki 2024. aasta tegevuskulude katteks.

Tulemusvaldkond *Transport*

Programm *Transpordi konkurentsivõime ja liikuvuse programm*

Programmi tegevus *Raudteetransporditaristu arendamine ja korrashoid*

Nimetatud programmi tegevuse eelarve jääk on 73 tuh eurot ja see koosneb TTJA tegevuskuludest, mis jäid kasutamata, sest reaalamajanduse tegevuste algne tööplaan muutus ja nimetatud kulud kannab hoopis MKM. Seetõttu suunatakse ülekantavast jäägist 60 tuh MKMi eelarvesse.

Seoses valitsemisalade tegevuse ümberkorraldamisega alates 01.07.2023 liikusid TTJA Transpordi konkurentsivõime ja liikuvuse programmi tegevuse „Raudteetransporditaristu arendamine ja korrashoid“ alla kuulunud teenused alates 2024. aastast ettevõtluskeskkonna programmi. Seega viiakse kõnealune tegevuskulude jääk üle tegevusse „Ettevõtluse arendamise soodustamine“.

Programmi tegevus *Ohutu ja säästlik transpordisüsteem*

Programmi tegevuse eelarve jääk on 0,2 mln eurot, millest kanname üle 0,14 mln.

Jääk sisaldab 68 tuh eurot TTJA tegevuskulusid, mis kanatakse 2024. aastasse üle, et katta Euroopa Raudteeohutusameti auditi tähelepanekutest tulenevalt raudteeohutuse valdkonna kompetentsipõhise juhtimise süsteemi loomise kulud ja tellida täiendavad raudtee erialakoolitused koos juhendmaterjalidega, korraldada kommunikatsioon ettevõtjatele, kohustuste lahususe tagamiseks täiendava ametikoha täitmine, välise eksperdi kaasamine ning järelevalve tööriista väljatöötamine. Auditi tegevusplaani täitmata jätmise tagajärjeks võib olla Euroopa Komisjoni mittevastavuse menetlus. Ka kuulub jäägi hulka 65 tuh eurot reaalamajanduse tegevuste vahendeid, mis jäid kasutamata, sest algne tööplaan muutus ja nimetatud kulud kannab hoopis MKM. Seetõttu suunatakse nimetatud summa MKMi eelarvesse.

MKM-i vahenditest sisaldub jäägis 9,1 tuh eurot, sh 8,7 tuh OJK tegevuskulusid (objekti kood SE070004) ja 0,4 tuh eurot rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud (objekti kood SE000003).

Seoses valitsemisalade tegevuse ümberkorraldamisega alates 01.07.2023 liikusid Transpordi konkurentsivõime ja liikuvuse programmi tegevuse „Ohutu ja säästlik transpordisüsteem“ alla kuulunud teenused alates 2024. aastast ettevõtluskeskkonna programmi. Seega viiakse kõnealune tegevuskulude jääk üle tegevusse „Ettevõtluse arendamise soodustamine“.

Investeeringud

Valitsemisala piirmääraga investeeringute lõplikuks eelarveks kujunes 2023. aastal 51,3 mln eurot, sellest 16,8 mln olid 2022. aastast ülekantud vahendid. Eelarvet täideti 48,4 mln ulatuses, 2024. aastasse kantakse üle 2,7 mln eurot. Tagastatakse 0,2 mln eurot, sh 0,11 mln VV reservist 2022. aastal reisiparvlaev Estonia allveeuuringuteks (objekti kood SR070101) ja 0,09 mln digiriigi kesketeks teenusteks (objekti kood SR070162) eraldatud vahendeid, sest nende kasutustähtaeg on lõppenud.

IT investeeringute (objekti kood IN002000) eelarve kasutamata jääk on kokku 2,2 mln eurot, mille viime täies mahus 2024. aastasse üle.

Sellest 0,54 mln eurot moodustavad MKMi investeeringud teadus- ja arendustegevusse, kus on tegu suuremahuliste töödega, millega alustati 2023. aastal, kuid mille valmimine on edasi lükkunud 2024. aastasse. Täitmisel on lepingud, mis puudutavad metsaraie andmepõhist aruandlust (tööd lõpetati aprillis 2024), juriidilise isiku nõusolekuteenuse analüüs (lõpetatakse mais 2024) ja andmemajanduse turuväärtuse hindamise analüüs (valmib juunis 2024).

Jäägist 0,22 mln eurot on TTJA vahendid välisinvesteeringute usaldusväärsuse hindamise IT lahenduse arendamiseks. 2023. aastal läbi viidud ärianalüüs ei andnud oodatud tulemust ning arendusega ei olnud võimalik edasi liikuda. Peale analüüsi korrigeerimist 2024. aastal viiakse projekt lõpule. Seniks edastatakse ettevõtjate poolt loataotluse avaldus ja dokumendid veel TTJA-le e-maili teel, lisaks toimub asutustevaheline dokumentide vahetus ja kooskõlastus krüpteeritult e-maili teel.

IT investeeringute eelarve jäägist 1,44 mln eurot on RIA vahendid, mis on hankelepingutega kaetud ja lähevad täitmisesse 2024. aastal: NetHSM turvamoodulid 0,26 mln, Cisco võrguseadmed 0,06 mln, reservtoitegeneraator 0,08 mln, RIA kesksete ID1 kaartide aplikatsioonide laadimise teenuse täiendamise arendused 0,08 mln, ID tarkvara arendused 0,22 mln, Wallet (POTENTIAL) arendused 0,125 mln, ID kaardi NFC toe arendused 0,38 mln, investeeringud teadus- ja arendustegevuse eelarvest 0,24 mln

Investeeringute eelarve jääk VV reservist RIT-ile 2023. aasta detsembris eraldatud **IKT jaotamata vahendid** (objekti kood SR07A185) on 0,5 mln eurot. Vahendid on ette nähtud tehnoloogilise võla likvideerimiseks (elukaare lõpus olevad võrguseadmed ja videokonverentsi lahendus kohtuistungite pidamiseks). Kuna kõnealune eelarve avati asutusele 2023. aasta viimastel päevadel, jäid mõistetavalt kõik tegevused 2024. aastasse. Jäägi ülekandmine on vajalik, sest vastasel korral on ohus kogu elektroonne kohtupidamine (st kohtuistungeid enam pidada ei saa) ja ka RIT-i klientide võrguühendused enam ei tööta. Riigihange seadmete soetuseks on avaldatud 07.05.2024.

Memo koostas MKMi eelarveosakonna eelarve valdkonna juht Helena Siemann (helena.siemann@mkm.ee; tel 555 87 004).